

Patyi Dániel

A testkamerák rendészeti alkalmazásának kérdése a társadalom és a rendőri állomány szemszögéből

The issue of law enforcement using of body cameras from the perspective of society and the police

Absztrakt

Szerző arra a kérdésre keresi a választ, hogy miként befolyásolná a testkamerák használata a rendőri intézkedéseket. Vizsgálatainak iránya az intézkedések eredményessége, biztonsága és a rendőri intézkedések legitimitása. A kérdés megválaszolásához kérdőíves kutatási módszert használ. A kérdőívek civil személyek és rend őrok körében egyaránt kitöltésre kerültek annak érdekében, hogy vizsgálhatóvá váljon a rendőrök és a társadalom tagjainak viszonya az eszköz alkalmazásához. Némileg meglepő módon a rendőrök körében nem találna általános elfogadásra a testkamerák alkalmazása, mert a biztonságuk fokozása helyett inkább újabb vezetői kontroll eszközt látnak benne.

kulcsszavak: testkamera, rendőri intézkedés, intézkedések legitimitációja, intézkedések hatékonysága

Abstract

The author seeks the answers to the question how the use of body cameras would affect police action. The direction of its investigations is the effectiveness, security and legitimacy of police measures. He uses a questionnaire research method to answer this question. Questionnaires were completed among both civilians and police officers in order to examine the relationship between police officers and members of society in the application of this tool. Surprisingly, the use of body cameras would not be universally accepted among police officers because they see it as another means of driving control rather than enhancing their safety.

keywords: body camera, police measure, legitimacy of police measures, effectiveness of police measures

Bevezetés

Mindennapjainkat meghatározza a technológia és annak fejlődése. A technológiai eszközök alkalmazása rendészeti szempontból rendkívül fontos, ugyanis ahogy a bűnelkövető módszerek modernizálódnak, úgy a Rendőrségnek is kiemelten figyelmet kell fordítania az újabb és újabb problémákra való reagálásra. A rendészeti tevékenység során alkalmazandó testkamera viszonylag újkeletű eszköz, amely erősen befolyásolja a rendészeti tevékenységet. A testkamera videó-, kép- és hangfelvétel rögzítésére szolgáló eszköz.⁷¹ Álláspontom szerint a XXI. században egy ilyen eszköznek a közterületen szolgálatot ellátó rendőri állomány alapfelszerelése között kell lennie, ugyanis szolgálatuk során a rendőrök gyakran találkoznak olyan intézkedésekkel és interakciókkal, melyeket követően nem feltétlenül egyértelmű, hogy mi történt pontosan, illetve hogy az intézkedés során melyik félnek volt igaza, és hogy a rendőr szakszerűen és jogszerűen járt-e el. A testkamera alkalmazásával átláthatóbbá válhat a megkérdőjelezett intézkedések menete, a szolgálatok ellátása. Az eljáró szerv a rögzített felvételek későbbi megtekintése alapján pedig egyértelmű válaszokat kaphat a bizonyítási eljárások során felmerülő kérdésekre. Jelen cikk ennek a hipotézisnek a vizsgálata érdekében végzett kutatásaim eredményeit foglalja össze.

A testkamera mind az intézkedő rendőrnek, mind az intézkedés alá vont személynek védelmet nyújthat. Az intézkedő rendőr tisztában van azzal, hogy az intézkedése rögzítésre kerül, így szakmailag

⁷¹Rouse M, (2017)

felkészültebbnek kell lennie, a jogszabályokkal tisztában kell lennie. Megalapozatlan állampolgári panasz esetén vagy egy negatív irányba fordult intézkedést követően a felvételeket bizonyítékként használhatják fel egy megtörtént cselekmény objektív, a valóságnak megfelelő reprezentációjában. A felvételek objektivitása a rendőri intézkedések színvonalára is pozitívan hathat. Ez pedig a rendőrség legitimációjának növekedését eredményezheti.⁷² Állampolgári részről tekintve ennek visszatartó ereje van, ugyanis az intézkedés alá vont személy tisztában van a testkamera által rögzített felvételek súlyával, ugyanakkor számára is védelmet nyújthat az adott esetben egy bizonyító erejű felvétel.

Tapasztalataim szerint egy intézkedés menetéről visszamenőleg teljesen eltérő állításokat tehet az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont személy, aminek elsősorban az az oka, hogy az intézkedést a két fél máshogy éli meg. A testkamerák által rögzített felvételek alkalmasak arra, hogy az ilyen eseményeket tisztázzák. A testkamera használatának köszönhetően a Rendőrség tevékenysége átláthatóbbá válik mind a Rendőrség, mind a társadalom számára. A rendőri intézkedésekkel szembeni panaszok kivizsgálásának időtartama várhatólag csökken, a felmerülő költségek pedig redukálódnak.⁷³ A közelmúltban megjelent (főként az Egyesült Államokban alkalmazott) testkamerák máris hatást gyakoroltak a rendőri tevékenységekre, és ez a hatás csak erősödni fog, ahogy a jövőben egyre több ország rendőrsége alkalmazza majd az eszközöket.⁷⁴ A testkamerák alkalmazására vonatkozó döntést körültekintően kell meghozni. Ha egy hatóság véglegesen dönt a testkamerák alkalmazásáról akkor később már nehezen tud módosítani e döntésen. Az a rendőrség, amely a testkamerák alkalmazása mellett dönt, gyakorlatilag nyilatkozatot tesz arról, hogy hisz abban, hogy az ott szolgáló rendőrök tevékenysége nyilvános kérdés. A testkamerák segíthetnek a rendőröktől elvárt feladatellátás minőségének javulásában, továbbá elősegíthetik a rendőri munka törvényességét és eljárási jogköreinek szabályos végrehajtását. Azok a szervezeti egységek, amelyek már alkalmaznak a testkamerákat, úgy nyilatkoznak, hogy e kamerák jelenléte gyakran javítja a rendőrök teljesítményét és az intézkedés alá vont személyek magatartását. És amikor a rendőrök vagy a nyilvánosság tagjai törvényt szegnek, az intézkedés alá vont személyek nem együttműködő magatartást tanúsítanak, a testkamerák olyan felvételeket rögzíthetnek, amelyek lehetővé teszik az egész társadalom számára, hogy kiderüljön, mi is történt valójában.

Egy rendőri intézkedést manapság többféleképpen rögzíthetnek. Az állampolgár rögzítheti az intézkedést mobiltelefonnal. Ha valamilyen összetűzés történik, több további tanú is rögzítheti az intézkedést. Gyakran vannak térfigyelő kamerák a közelben, amelyek szintén rögzítik az adott interakciót. Tehát ha valóban biztosítani szeretnénk az intézkedő rendőrök és az intézkedés alá vontak felelősségre vonhatóságát, akkor kiemelkedően fontos, hogy az intézkedő rendőr szemszögéből is rögzítve legyen a cselekmény. A testkamerák használata fontos kérdéseket vet fel az adatvédelem és a bizalom tekintetében is. Milyen adatvédelmi problémák merülnek fel a bűncselekmények áldozatainak testkamerával történő rögzítésével? Hogyan tudnak a rendőrök pozitív közösségi kapcsolatokat fenntartani, ha a rendőrség szinte minden interakciót rögzít az állampolgárokkal? Továbbá, rögzíthetők-e a testkamerával az egyszerű, állampolgárokkal történő mindennapi beszélgetések, vagy szükséges-e a rendőr számára diszkrecionális jogkört biztosítani? Vajon a testkamerák aláássák-e a rendőrségen belül a végrehajtó állomány és feletteseik közötti bizalmat? Ezekben az általános problémákon túl a rendőri vezetőknek számos szabályzati kérdést is figyelembe kell venniük, a kamerák telepítéséhez és a felvételek tárolásához, a képzési követelményekhez, valamint a szabályok megalkotásához és a rendszerek kialakításához társuló jelentős pénzügyi költségeket.

72 Tihanyi (2013)

73 Ariel et al., 2016, 293. old.

74 Kampfe, 2016, 7-8. old.

Kutatási módszerek

Hipotézisem vizsgálatához mind a civil, mind a rendőri oldal átfogó véleményére szükségem volt. Ehhez két kérdőívet hoztam létre; az alábbiakban ezek releváns eredményeit is ismertetem. Egy kérdőívet a civilek számára hoztam létre (A. kérdőív). Ezt összesen 550 alany töltötte ki. Készítettem egy másik kérdőívet a rendőrök számára (B. kérdőív). Ez utóbbit főként a végrehajtó állomány tagjai (járőrök, körzeti megbízottak, szolgálatirányító parancsnokok) töltötték ki. A rendőrök részére 16 kérdést tettem fel. E kérdőívek Budapesten az V. Kerületi Rendőrkapitányságon, a VIII. Kerületi Rendőrkapitányságon és a XIII. Kerületi Rendőrkapitányságon, vidéken pedig a Tatai Rendőrkapitányságon, a Kapuvári Rendőrkapitányságon és a Kazincbarcikai Rendőrkapitányságon töltötték ki. Az A. kérdőívet a közösségi médiában osztottam meg, a B. kérdőívet pedig három budapesti kerületi Rendőrkapitányságon és három vidéki Rendőrkapitányságon. A kérdőívekben egy kérdés sem volt kötelezően kitöltendő.

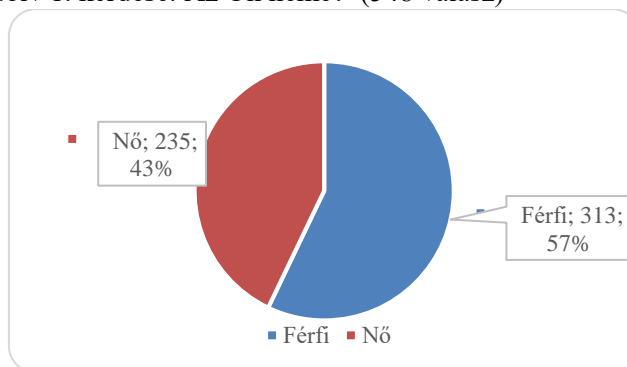
Kutatásom során külön vizsgáltam a vonatkozó jogszabályokat, valamint az adatvédelmi szempontokat és aggályokat; ezeket jelen cikkben terjedelmi okok miatt csak megemlíteni van mód. Elemeztem továbbá külföldi, nemzetközi tanulmányokat és kutatási eredményeket. A fontosabb ajánlásokról összefoglalást készítettem.

Kutatási eredmények

A civil kérdőívek elemzése

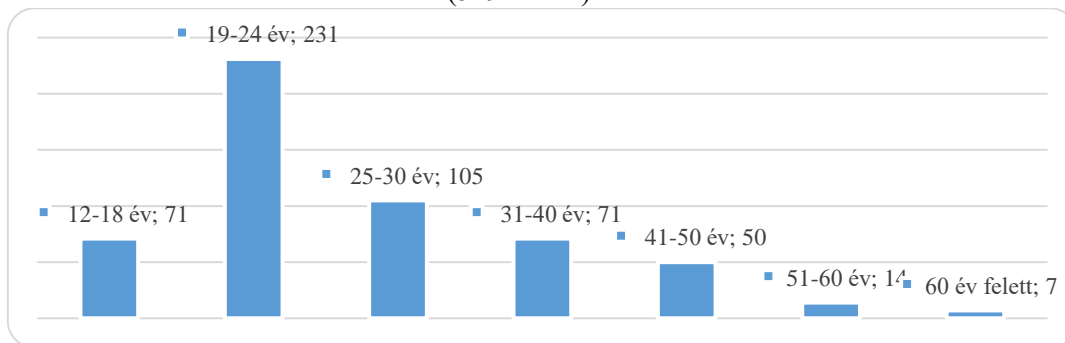
A civilek részére google kérdőívet állítottam össze, amely összesen 22 kérdést tartalmazott. A kérdőívet a Facebook rendszerében és egyéb közösségi oldalakon osztottam meg. A kérdőívet összesen 550 fő töltötte ki. Az alábbiakban röviden elemzem a kérdőív általam kiemelt kérdéseire adott válaszokat.

1. diagramm Az A. kérdőív 1. kérdése: Az Ön neme? (548 válasz)

Forrás: szerző

Az A. kérdőív 2. kérdése: Az Ön életkora? (549 válasz)

Forrás: szerző

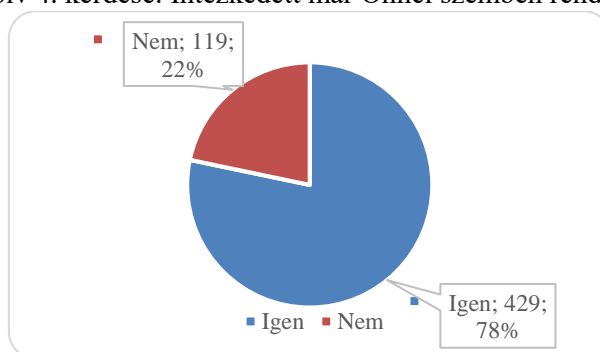
Az oszlopdiagramról tisztán leolvasható, hogy a válaszadók életkora tekintetében korántsem annyira heterogén a minta, mint az első kérdésnél. A jövőbeni kutatásba be kell vonni a jelenleg alulreprezentált korcsoportokat is, mert feltételezhetően igen eltérő nézőpontokat képviselnek.

3. diagramm Az A. kérdőív 3. kérdése: Legmagasabb iskolai végzettsége? (548 válasz)

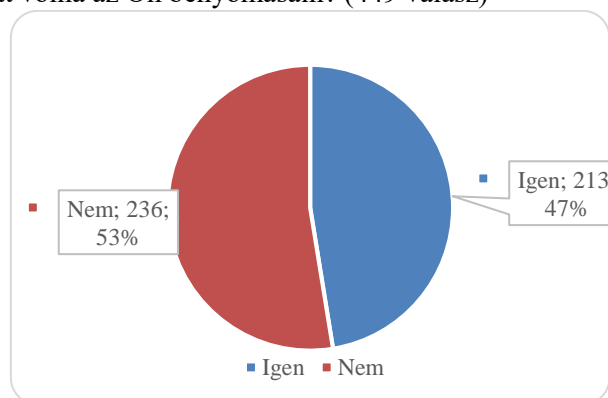
Forrás: szerző

4. diagramm Az A. kérdőív 4. kérdése: Intézkedett már Önnel szemben rendőr? (548 válasz)

Forrás: szerző

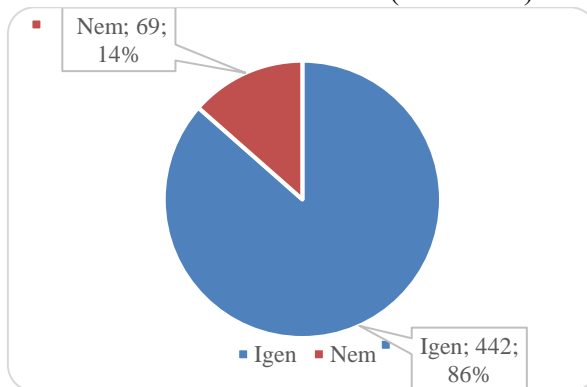
5. diagramm Az A. kérdőív 14. kérdése: Ha a rendőr az intézkedés alatt testkamerával lett volna felszerelve, az változtatott volna az Ön benyomásain? (449 válasz)

Forrás: szerző

A kérdésre nemmel válaszolók voltak minimális túlsúlyban: a válaszadók 52,6%-ának nem változtatna a benyomásain, ha az intézkedő rendőr fel lenne szerelve testkamerával. Ez a kiegyenlített megoszlás mutathatja arra, hogy az állampolgárok nagy része nem tulajdonít jelentőséget annak, hogy az intézkedést fogantató rendőr visel-e videófelvétel rögzítésére alkalmas eszközt. Ennek véleményem szerint az egyik oka, hogy az intézkedés alá vont személyek nagy része jogkövető állampolgár, akiknek a fő célja az, hogy a rendőri intézkedés gördülékenyen folyjon és a lehető legrövidebb idő alatt véget érjen.

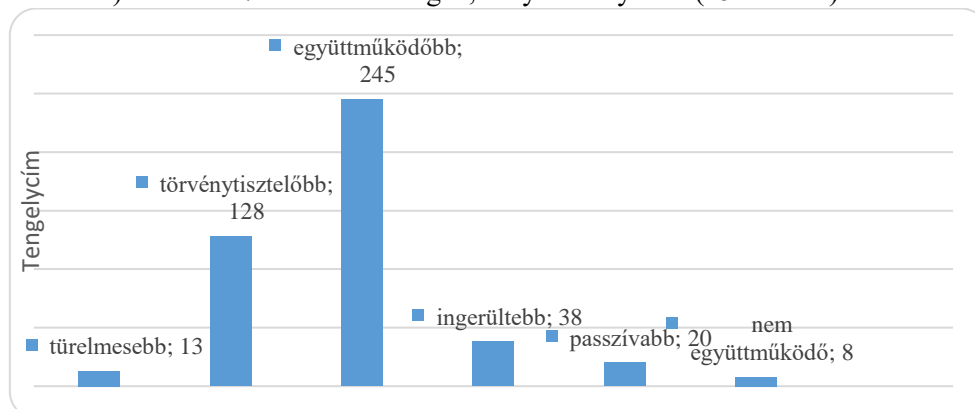
6. diagramm Az A. kérdőív 16. kérdése: Ön szerint befolyásolná az intézkedés alá vont személy magatartását, ha a rendőr testkamerával lenne felszerelve? (511 válasz)

Forrás: szerző

A kérdésre válaszolók 86,5%-a úgy gondolja, hogy az intézkedés alá vont személy magatartását valamilyen irányban befolyásolná, ha az intézkedő rendőr testkamerával lenne felszerelve. Véleményem szerint ez az arány többek között annak tudható be, hogy a közösségi médiát használó polgárok tisztában vannak azzal, hogy ezeken az oldalakon rövid idő alatt rengeteg felhasználóhoz eljutnak az efféle felvételek, melyeknek gyakran hatalmas súlya és visszhangja van. Ezért az emberek tisztában vannak a videófelvételek súlyával, azok bizonyító erejével.

7. diagramm Az A) kérdőív 17. kérdése: Ha igen, milyen irányban? (452 válasz)

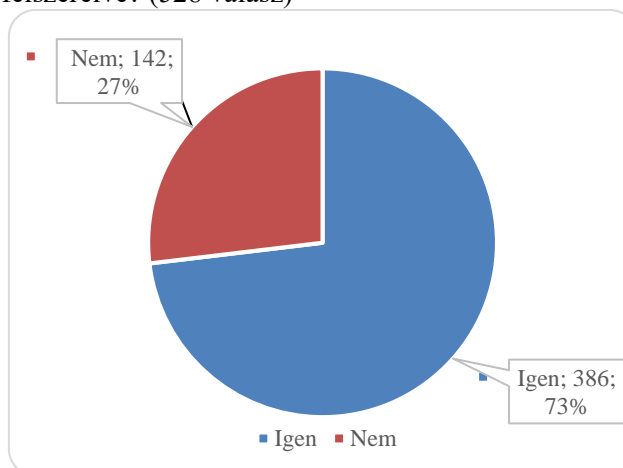

Forrás: szerző

A 17. kérdés a 16. kérdéshez kapcsolódik. A kérdésre válaszadók 54,2%-a gondolja úgy, hogy az intézkedés alá vont személyek együttműködőbb magatartást tanúsítanak, ha a testkamera jelen lenne az intézkedés során, 28,3% pedig úgy véli, hogy törvénytisztelőbb magatartást tanúsítanak. Bár kevesen adták azt a választ, hogy az intézkedés alá vont személy ingerültebben viselkedne, mindenképpen figyelembe kell venni ezt a szempontot is. A kérdésre válaszolók 4,4%-a, úgy vélekedik, hogy az intézkedés alá vont személyek a kamera jelenlétében passzívabb magatartást tanúsítanak a rendőri intézkedés során.

A válaszadók nagy része szerint tehát az intézkedések menetét és az intézkedés alá vont személyek magatartását pozitívabb irányba terelné a testkamera jelenléte, de a válaszadók kisebb része ezzel nem ért egyet. Ez utóbbi egyik fő oka az lehet, hogy az embereknek fontos a magánélet és a személyes adatok védelme, és vannak, akik egyenesen felháborítóknak tartanak, ha a rendőr felvételre rögzítené az arcukat egy intézkedés során. Továbbá, az intézkedés alá vont személyek egy része egyáltalán nem bízik az állami szervezetben, a válaszadók kis százalékának a Rendőrségbe vetett bizalma is igen csekély.

8. diagramm Az A. kérdőív 18. kérdése: Ön nagyobb biztonságban érezné magát, ha a rendőrök testkamerával lennének felszerelve? (528 válasz)

Forrás: szerző

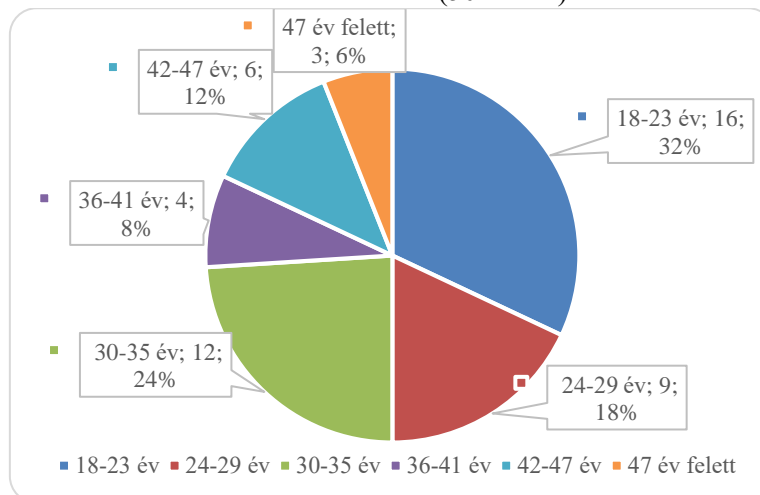
A válaszadók 73,1%-a nagyobb biztonságban érezné magát, ha a rendőrök testkamerával lennének felszerelve. A válaszadók túlnyomó többsége tehát tisztában van azzal, hogy a testkamera használata mind az intézkedés alá vont személyt, mind a rendőrt védheti és támogathatja olyan esetekben, amikor egy intézkedés jogszerűségének vagy szakszerűségének a bizonyítása a cél.

Az A. kérdőív 22. kérdése: Bármilyen egyéb megjegyzése a témával kapcsolatban (88 válasz) A kérdőívet nyitott kérdéssel zártam, ahol a válaszadók leírhatták egyéb észrevételeiket, megjegyzéseiket. A kérdésre válaszolók nagy része pozitívként tekintene a rendőri intézkedések során alkalmazott testkamerára, de meglepő módon több válaszadó is említette, hogy a rendőr számára ez plusz terhet jelenthet, amennyiben a kamerának a szolgálat teljes időtartama alatt rögzítenie kell. Nagyon sok válaszban megjelent az adatvédelem és a magánélet védelmének a kérdése is. Természetesen érkeztek olyan válaszok is, melyek a testkamera elképzelését teljesen elvetnék.

A rendőri kérdőív elemzése

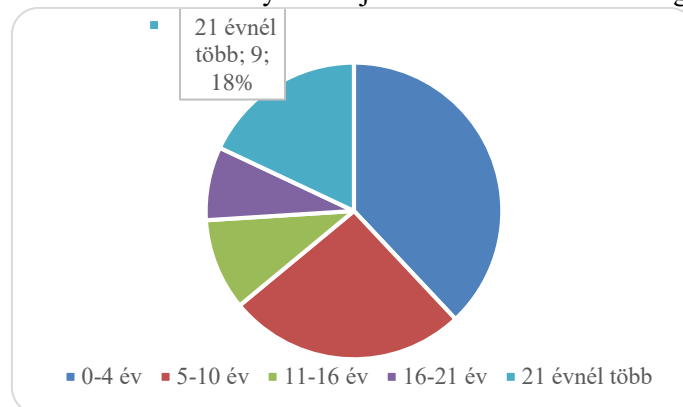
A kérdőíveket kitöltésére a közterületen szolgálatot ellátó, végrehajtó állomány tagjait kértem fel, hiszen ők hajtják végre a legtöbb rendőri intézkedést, ezért pontosabban rálátnak a kérdésre. A válaszadás itt is fakultatív jellegű volt. A kérdőívet összesen 50 fő töltötte ki.

9. diagramm A B. kérdőív 1. kérdése: Az Ön életkora? (50 válasz)

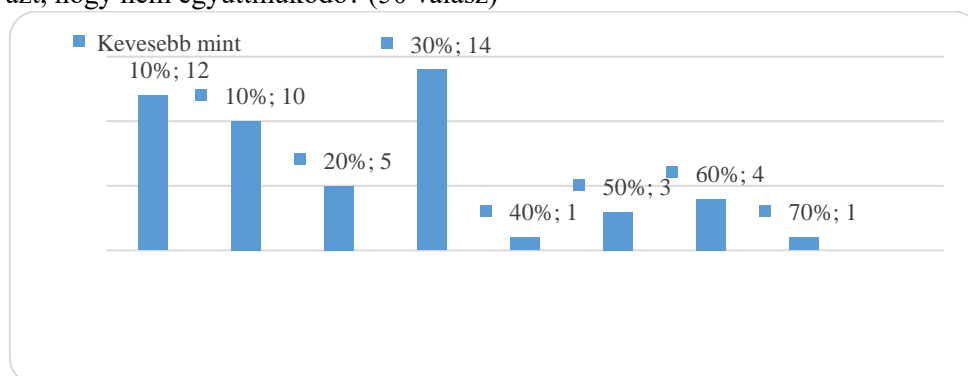
Forrás: szerző

10. diagramm A B. kérdőív 2. kérdése: Hány éve teljesít hivatásos rendőri szolgálatot? (50 válasz)

Forrás: szerző

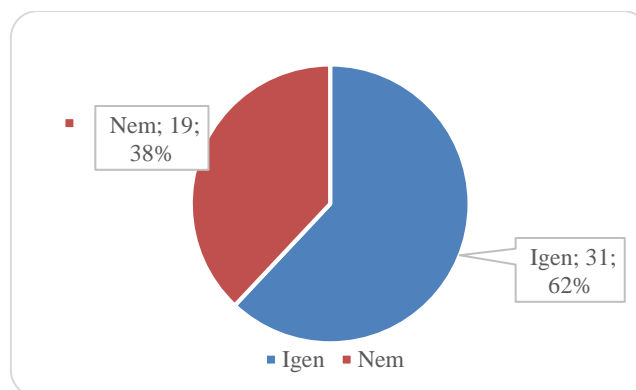
11. diagramm A B. kérdőív 3. kérdése: Az intézkedési során az intézkedés alá vontak hány százalékára mondaná azt, hogy nem együttműködő? (50 válasz)

Forrás: szerző

Az „együttműködés” tág fogalom. Nem minősül együttműködőnek az a személy, aki figyelmen kívül hagyja a rendőr utasításait, akadályozza a rendőri intézkedés menetét a magatartásával vagy kommunikációjával stb. Ahogy a grafikonon is látszik, a rendőri intézkedés alá vont személyek legnagyobb része együttműködik az intézkedő rendőrrel, és – akárcsak a rendőrnek – nekik is az az elsődleges céljuk, hogy az intézkedés a lehető leggyorsabban lezajadjon.

12. diagramm A B. kérdőív 4. kérdése: Ön szerint az intézkedés alá vont személy magatartását befolyásolná, ha tudná, hogy a rendőr testkamerával van felszerelve, amely rögzíti az intézkedést? (50 válasz)

Forrás: szerző

A válaszolók 62%-a úgy gondolja, hogy az intézkedés alá vont személy magatartását valamilyen irányban befolyásolná a testkamera jelenléte.

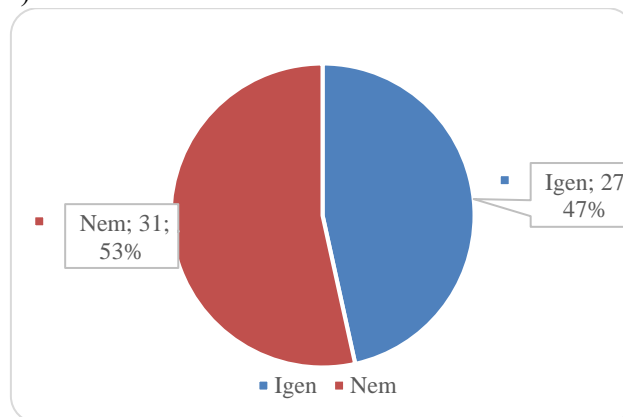
A B. kérdőív 5. kérdése: Ha igen, milyen irányban? (28 válasz)

Az 5. kérdés a 4. kérdéshez kapcsolódik: A válaszadók nagy része úgy véli, hogy az intézkedés alá vont személy magatartását negatív irányba terelné a testkamera jelenléte a rendőri intézkedés során.

A B. kérdőív 6. kérdése: Ön szerint az intézkedések menetére milyen hatással lenne a testkamera alkalmazása? (legyen szíves sorolja fel mind a pozitívumokat, mind a negatívumokat) (37 válasz)

A kérdőívet kitöltő rendőrök tisztában vannak a testkamera alkalmazásának pozitív lehetőségeivel, de ahogy a civilekben, úgy bennük is felmerültek az alkalmazással kapcsolatban. Vannak helyzetek, amikor az intézkedést a jog- és szakszerűség határain lehet csak végrehajtani, és egy-egy ilyen intézkedésbe nem kezdene bele a rendőr, ha tudná, hogy testkamera rögzíti a cselekményt. Emellett a testkamera bevezetését követően plusz ellenőrzések várhatók, az állampolgároktól történő információszerzés nehezebbé válhat, és feltételezhető, hogy az intézkedés alá vont személyek nem tolerálnák a testkamera jelenlétét.

13. diagramm A B. kérdőív 9. kérdése: Önt zavarná-e, ha járőr-tevékenysége során fel lenne szerelve testkamerával? (50 válasz)

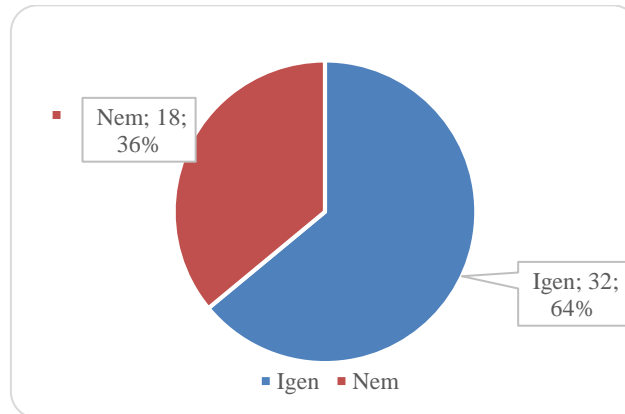

Forrás: szerző

A kérdésre a válaszadók 53%-a nemmel, 47%-a igennel válaszolt. Úgy gondolom, hogy ez a kiegyenlített megoszlás annak tudható be, hogy a testkamerának – ha észszerűen és jól alkalmazzák – rengeteg előnye van. Ugyanakkor, ha nem kellő megfontoltsággal vezetik be, illetve a vonatkozó szabályozás nincs teljesen rendben, akkor nem segíti, hanem éppenséggel nehezíti a rendőr munkáját.

A B. kérdőív 10. kérdése: Ha igen, miért? (21 válasz) A 10. kérdés a 9. kérdéshez kapcsolódik. Többen is kifejtették aggodalmukat, hogy a testkamera nehezítené az intézkedés menetét, amennyiben azt nem lehet a „nagykönyv szerint” végrehajtani. Említették azt, hogy véleményük szerint a testkamerát nem az elsődleges, rendőrbárát céljaira használnák fel, hanem a rendőri állományt ellenőrizné vele szolgálatellátás közben a vezetőség.

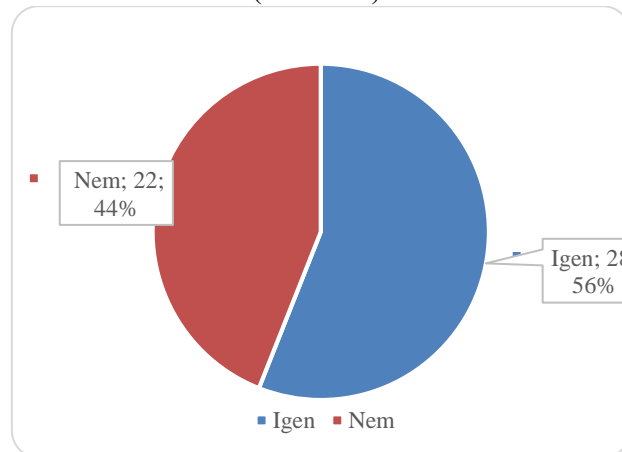
14. diagramm A B. kérdőív 11. kérdése: Ön szerint rendőrökkel szembeni megalapozatlan panaszok száma csökkenne-e, ha az intézkedés alá vont tudná, hogy a rendőr fel van szerelve testkamerával? (50 válasz)

Forrás: szerző

A kérdésre a válaszadók 64%-a válaszolt igennel; 36%-uk gondolja úgy, hogy a testkamerának nem lenne visszatartó ereje ezen a téren.

15. diagramm A B. kérdőív 12. kérdése: Ön szerint állampolgári oldalról nézve lenne visszatartó ereje, ha a rendőr fel lenne szerelve testkamerával? (50 válasz)

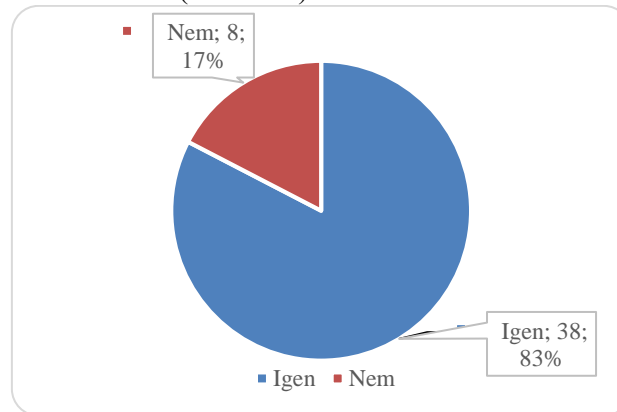

Forrás: szerző

A kérdésre 44% nemleges választ adott. Véleményem szerint ez azzal magyarázható, hogy – amint a korábbiakban említettem – a közterületen szolgálatot ellátó állomány e tagjai azt tapasztalták több intézkedés során, hogy az intézkedés alá vont személyt egyáltalán nem érdekli az, hogy az adott intézkedés valamilyen módon rögzítésre kerül.⁷⁵

⁷⁵ 31/2015. (XII. 17.) ORFK utasítás a szolgálati gépjárművekbe szerelt kép-, valamint a kép- és hangrögzítő eszközök alkalmazásának egyes szabályairól

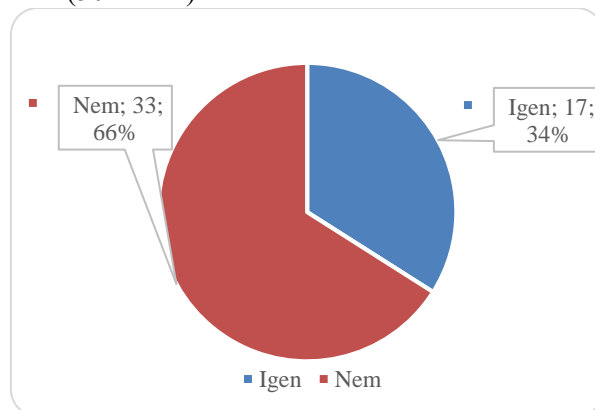
16. diagramm A B. kérdőív 13. kérdése: Ön szerint egy intézkedés szakszerűségének bizonyításánál a rendőr segítségére válhatna az eszköz? (50 válasz)

Forrás: szerző

A kérdésre válaszolók 83%-a úgy véli, hogy egy rendőri intézkedés szakszerűségének bizonyítása során a rendőr segítségére válhatnának a testkamera által rögzített felvételek. Ez arra enged következtetni, hogy a kérdőívet kitöltő rendőri állomány nagy része tisztában van e felvételek bizonyító erejével, és hisz abban, hogy azok egy bizonyító eljárás során megállnák a helyüket, és ezzel támogatnák a rendőr munkáját.

17. diagramm A B. kérdőív 14. kérdése: Ön nagyobb biztonságban érezné magát, ha fel lenne szerelve munkája során testkamerával? (50 válasz)

Forrás: szerző

A válaszadók 66%-a nem érezné magát nagyobb biztonságban akkor, ha szolgálatellátása során fel lenne szerelve testkamerával. Ennek véleményem szerint az az oka, hogy bár a rendőr fel van szerelve testkamerával, az még mindig csak egy eszköz, amely a közterületen nem fogja megvédeni a rendőrt. Az Egyesült Államok legtöbb államában, ahol alkalmazzák a testkamerát rendőri tevékenység során, azt figyelték meg, hogy a hivatalos személy elleni erőszakok száma egyáltalán nem csökken a testkamera jelenlétének hatására.⁷⁶

A B. kérdőív 16. kérdése: Egyéb észrevétele a témával kapcsolatban (13 válasz). A kiemelt válaszok rávilágítanak arra, hogy a kérdőívet kitöltő rendőri állomány szerint mik az aggályok és a nehézségek a testkamera alkalmazásával kapcsolatban Magyarországon. Többen is kifejtették, hogy a testkamera használata a Rendőrség kötelékein belül remek dolog, viszont erősen kételkednek abban, hogy hazánkban a rendszer képes lenne-e olyan színvonalon és olyan céllal működtetni a testkamerákat, hogy azok a rendőrt védjék. Többen említették azt is, hogy a jelenlegi költségvetésbe a testkamera

⁷⁶ Ariel et al., 2016, 744-755.

alkalmazása nem férne bele, a rendőrök fegyverzete, felszerelése pedig sok esetben így is rendkívül elavultnak számít a nyugat-európai országokéhoz képest.

A testkamera-tesztüzemben részt vevő rendőrök véleménye

Mivel Magyarországon már megtörtént a testkamerák rendészeti vonatkozásban történő tesztüzeme, fontosnak tartottam, hogy a kutatásomba beemeljem egyik, a korábbiakban lezajlott tesztüzemekben részt vevő rendőrök véleményét. A tesztüzemre 2009 és 2010 között az V. Kerületi Rendőrkapitányságon került sor. A kérdésre adott válaszokból arra a következtetésre jutottam, hogy a kérdőívet kitöltő rendőrök nagy része nem támogatná a testkamerák bevezetését a Rendőrségen belül. A válaszadók többsége tisztában van azzal, hogy a testkamera kifejezetten hasznos és rendőrbarát eszköz lehet, de nem mindegy, hogy milyen módon, milyen jogszabályi és szervezeti keretek között alkalmazzák. Többen kifejtették aggályaikat is: nem hisznek abban, hogy hazánkban a testkamera alkalmazása a rendészeti vonatkozásban a rendőr javát szolgálná, a szolgáltatellátást könnyítené. A kérdőívet kitöltő rendőrök nagy része jelen állás szerint inkább plusz teherként tekintene a testkamerára, mely némely kitöltő véleménye szerint még komplexebbé tenné az amúgy is elavult és sok esetben túlbonyolított rendszert.

Fontos kérdések az adatvédelmi szempontok és aggályok, például a testkamerák alkalmazásának bevezetéséhez kapcsolódó következmények a magánélet, a közösségi kapcsolatok és a rendőrségen belüli ügyek terén, a hatályos adatvédelmi jogszabályok, a GDPR, az adattárolás, a megőrzés és közzététel és a diszkrecionális jogkör. Kutatásomban ezzel külön foglalkoztam, ám a jelen cikkben terjedelmi okok miatt nem tudok kitérni rájuk. Annyit azonban szeretnék megjegyezni az adatvédelmi szabályozás kapcsán, hogy az uniós irányelvek okán rendkívül szigorú a szabályozás, ami nem tenné egyszerűbbé a testkamera rendészeti vonatkozásban történő bevetését. Továbbá, amennyiben a Rendőrség a testkamera alkalmazásán gondolkodik, mindenképpen ki kell egészítenie az 1994. évi XXXIV. törvényben az intézkedés rögzítésére irányuló szabályokat, illetve körbe kell írnia a testkamerával történő rögzítés eseteit. Amennyiben ez nem történne meg, a törvénynek generális felhatalmazást, vagy diszkrecionális jogkört kell biztosítania a rendőri állomány számára a felvételek rögzítésének vonatkozásában.

Ajánlások, tapasztalatok, észrevételek a nemzetközi, illetve külföldi mintákra

A külföldi és nemzetközi tanulmányok vizsgálata során számtalan olyan ajánlással, tapasztalattal és észrevétellel találkoztam, melyek véleményem szerint rendkívül hasznosak és fontosak lehetnek a testkamerák rendészeti alkalmazását mérlegelő rendőri szerv számára.

Ezek összegezve a következők:

1. A szabályzatoknak világosan meg kell adniuk, hogy az állomány mely része és milyen körülmények között visel testkamerát.
2. Általános feltétel, hogy a rendőröknek aktiválniuk kell a testkamerákat minden olyan helyzetben, amikor bejelentést követően intézkedés várható, minden rendészeti tevékenységgel kapcsolatba hozható interakció következtében és minden olyan bűnüldözéssel kapcsolatos tevékenység esetén, amely szolgáltatellátás közben történik.
3. A testkamera aktiválását követően az eszköznek mindvégig rögzítenie kell az adott cselekményt, amíg egy intézkedés vagy interakció befejeződik, és a rendőr elhagyja a helyszínt, vagy az előljáró más utasítást nem ad a rögzítés befejezésére vonatkozóan.
4. A szabályzatoknak ki kell jelölniük az állománynak azt a tagját, aki a rögzített felvételek letöltéséért felel.
5. A szabályzatnak konkrét előírásokat kell tartalmaznia a rögzített felvételek módosítására, törlésére és másolására vonatkozóan.

6. Az előírásoknak pontosan meg kell határozniuk, hogy a rögzített adatok mennyi ideig és hol kerüljenek tárolásra.
7. A szabályzatoknak világosan meg kell határozni azokat a körülményeket, amelyek esetén az ellenőrzést végrehajtó állomány tagjai felhatalmazást kapnak a rendőr által viselt testkamera felvételeinek megtekintésére.
8. Az ügynökség belső ellenőrzési egységének véletlenszerűen felül kell vizsgálnia a testkamerák által rögzített felvételeket, hogy ellenőrizze a program teljesítését és értékelje az adott rendőr teljesítményét. Véleményem szerint itt külön figyelmet kell fordítani arra, hogy a testkamerát használó állomány számára építő kritikákat fogalmazzanak meg, ne a totális kontroll valósuljon meg.
9. A testkamerákkal kapcsolatos oktatáson az állomány minden olyan tagjának részt kell vennie, aki testkamerával van felszerelve szolgálat során vagy feladatellátása közben egyéb módon találkozik a testkamerával.
10. Az ügynökségeknek statisztikai adatokat kell gyűjteniük a testkamerák használatáról, beleértve azt is, hogy a rögzített felvételeket a büntetőeljárásban és a belső ügyekben mikor használták fel.

Következtetések

A testkamera rendészeti vonatkozásban történő alkalmazása kifejezetten hasznos lehet mind a rendőrnek, mind az állampolgárnak. Nagyon fontos viszont megjegyezni azt, hogy ezek a pozitív eredmények csak abban az esetben valósulnak meg a gyakorlatban, ha az adott rendőri szerv megfontoltan, fokozatosan vezeti be a testkamerák alkalmazását. Ehhez többek között figyelembe kell venni az adatvédelmi szabályozást, a rendőri állomány képzését, a társadalom felkészítését és tájékoztatását, stb. Ellenkező esetben a testkamerák rendészeti vonatkozásban történő alkalmazása nagy valószínűséggel nem fog sikerrel járni.

A kérdőívek eredményei azt mutatják, hogy Magyarországon a civilek megközelítőleg háromnegyede támogatja a testkamera rendészeti vonatkozásban történő alkalmazását, bár többeknek vannak aggályaik, főleg az adatvédelem kapcsán. A civil válaszadók tisztában vannak a rögzített felvételek bizonyító erejével, és azzal is, hogy az eszköz ilyen téren történő alkalmazásából mind az intézkedő rendőr, mind az intézkedés alá vont személy „profitálhat”. Külön érdekesség számomra az, hogy a civilek állnak a legnyitottabban a kérdéshez. A megkérdezett rendőri állomány már jóval szkeptikusabban viszonyult a témához. Nagy részük elfogadja a testkamera rendészeti vonatkozásban történő alkalmazásának előnyeit, és tisztában van a rögzített felvételek bizonyító erejével, viszont a legtöbben egyáltalán nem szeretnék, hogy Magyarországon a Rendőrség testkamerákat alkalmazzon. Ezt támasztja alá a 2009–2010-es, az V. Kerületi Rendőrkapitányságon végrehajtott testkamera-tesztüzemben részt vevő rendőri állomány észrevételeinek összessége is. Külön meg kell említenem, hogy álláspontom szerint a rendőrök által megfogalmazott aggodalmak a legtöbb esetben nem alaptalanok.

Összességében úgy vélem, hogy a testkamera rendkívül hasznos eszköz, amely – megfelelően alkalmazva – a rendészet jövőjében egyre fontosabb szerepet fog betölteni. Magyarországon azonban jelenleg sem a civilek, sem a közvélemény, sem a rendőri állomány és a vezetők, sem a költségvetés nem áll arra készen, hogy a testkamerát rendészeti vonatkozásban alkalmazni kezdje. Meggyőződésem, hogy körülbelül tíz évnyi előkészítő munka év szükséges ahhoz, hogy a testkamerákat a rendszer úgy tudja működtetni, hogy az mindenki hasznára váljon.

Irodalomjegyzék

1. Ariel, B., Sutherland, A., Henstock, D., Young, J., Dover, P., Sykes, J., Megicks, S., Henderson, R. (2016). A Global Multisite Randomized Controlled Trial on the Effect of Police Body-Worn Cameras on Citizens' Complaints Against the Police. SAGE Publications, 293-316. https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/260710/Ariel_et_al-

Journal_of_Criminal_Justice_and_Behavior-AM.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltve: 2018.09.17.)

2. Ariel, B., Sutherland, I. A., Henstock, D., Young, J., Drover, P., Sykes, J., Megicks, S. (2016). Wearing body cameras increases assaults against officers and does not reduce police use of force: Results from a global multi-site experiment. *European Journal of Criminology* 2016, Vol. 13 (6): 744–755 https://www.rand.org/pubs/external_publications/EP66480.html (letöltve: 2018.09.04.)
3. Chavis, K. (2015). Body-Mounted Police Cameras: A Primer on Police Accountability vs. Privacy. 58 *Howard L.J.*, 889 https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2873831 (letöltve: 2018.09.11.)
4. Freund, K. (2015). When Cameras Are Rolling: Privacy Implications of Body-Mounted Cameras on Police, *J.L. & Soc. Probs.* <http://jlsplaw.columbia.edu/wp-content/uploads/sites/8/2017/03/49-Freund.pdf> (letöltve: 2018.09.04.)
5. Kampfe, K. (2015). Police-Worn Body Cameras: Balancing Privacy and Accountability through State and Police Department Action *Ohio State Law Journal*, vol. 76, no. 5, 1153-1200. https://kb.osu.edu/bitstream/handle/1811/75460/OSLJ_V76N5_1153.pdf (letöltve: 2018.09.18.)
6. Lippert, R. K., Newell, B. C. (2016). Introduction: The Privacy and Surveillance Implications of Police Body Cameras. *Surveillance & Society; Kingston Köt. 14, Kiad. 1.* <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/article/view/bcdebate-intro/bc-intro> (letöltve: 2018.09.05.)
7. Miller, Lindsay, Toliver, J., and Police Executive Research Forum. (2014). Implementing a Body-Worn Camera Program: Recommendations and Lessons Learned. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services. https://www.policeforum.org/assets/docs/Free_Online_Documents/Technology/implementing%20a%20body-worn%20camera%20program.pdf (letöltve: 2018.08.25.)
8. Newell, B. C. (2018). Officer Discretion and the Choice to Record: Officer Attitudes Towards Body-Worn Camera Activation. *North Carolina Law Review's volume 96 symposium issue 42-43* https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/nclr96&div=45&g_sent=1&casa_token=&collection=journals (letöltve: 2018.09.01.)
9. Pagliarella, C. (2016). Police Body-Worn Camera Footage: A Question of Access. *Yale Law & Policy Review: Vol. 34: Iss. 2, Article 9.* <https://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.hu/&httpsredir=1&article=1705&context=ylpr> (letöltve: 2018.09.27.)
10. Taylor, E. (2014). Debate Lights, Camera, Redaction... *Police Body-Worn Cameras: Autonomy, Discretion and Accountability. Surveillance & Society 14 (1): 128-132.* <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/article/view/cdebate3/bc3> (letöltve: 2018.08.28.)
11. Tihanyi Miklós (2013): A társadalmi kontroll helye, szerepe a rendőrség működésében In. Tihanyi Miklós (szerk) *A rendőrség társadalmi kontrollja.* NKE Bp.
12. Whatis.Techtarget, Rouse M. Definition of body cam, 2017-
<https://whatis.techtarget.com/definition/body-cam> (letöltve: 2018.10.08.)

31/2015. (XII. 17.) ORFK utasítás a szolgálati gépjárművekbe szerelt kép-, valamint a kép- és hangrögzítő eszközök alkalmazásának egyes szabályairól

Internetes források

1. Eur-lex. Hozzáférés az európai uniós joghoz - <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=hu> (letöltve: 2018.10.07.)
2. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság - <https://www.naih.hu/> (letöltve: 2018.10.07.)
3. Police Executive Research Forum - <https://www.policeforum.org/> (letöltve: 2018.10.07.)

Impresszum

Kiadó: Magyar Rendészettudományi Társaság

Cím: 1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

A kiadásért és szerkesztésért felelős személy: Dr. Tihanyi Miklós

Kapcsolat: kozbiztonsagiszemle@gmail.com

web: www.rendeszet.hu

ISSN: HU 2732-2807